

ม ร ำ ว ำ ส ฐ ร ร ม

บุคคลใดผู้อยู่ครองเรือนประกอบด้วยศรัทธา
มีธรรม ๔ ประการนี้ คือ สัจจะ ธรรมะ ธิติ จาคะ
บุคคลนั้นแล ละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมไม่เศร้าโศก

ธรรมะเพื่อประชาชน

๕๔

ใจเป็นศูนย์รวมของความรู้สึกนึกคิดทั้งหมด เป็นบ่อเกิดแห่งคำพูดและการกระทำทุกอย่าง ปกติใจของคนเรานั้นเป็นประภัสสร คือ เลื่อมพรายใสบริสุทธิ์ แต่เมื่อมีกิเลสเข้ามาบดบังใจดวงนี้จึงเศร้าหมองไม่ผ่องใส เปรียบเสมือนน้ำที่มีปกติใสสะอาด แต่ขุ่นมัวไปเพราะมีสิ่งที่ไม่สะอาดเจือปนอยู่ ถ้าอยากให้น้ำนั้นกลับใสดังเดิม ต้องขจัดสิ่งที่เจือปนนั้นให้หมดไป ใจของเราก็เช่นเดียวกัน ถ้าอยากให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ต้องขจัดกิเลสที่ปนเป็นอยู่ให้หมดไป วิธีการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง เป็นทางลัดที่สุดที่จะทำให้เกิดความรู้สึกกาย วาจาและใจ ให้เราหลุดพ้นจากอาสวกิเลสไปสู่ที่สุดแห่งธรรม

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน อารวกลสูตร ความว่า

“ยสเสเต จตุโร ธมฺมา สทฺธสฺส มรเมสินโน
สจฺจํ ธมฺโม ธิติ จาโค ส เว เปจฺจ น โสจติ

บุคคลใดผู้อยู่ครองเรือนประกอบด้วยศรัทธา มีธรรม ๔ ประการนี้ คือ สัจจะ ธรรมะ ธิติ จาคะ บุคคลนั้นแลละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมไม่เศร้าโศก”

การอยู่ครองเรือนมีภารกิจที่ต้องทำมาก ชีวิตครอบครัวจะต้องรับผิดชอบหลายสิ่งหลายอย่าง การที่จะประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ เหมือนสังข์ที่ขัดดีแล้วนั้น

พระวาจาธรรม

๕๕

ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย จำเป็นจะต้องรู้จักวิธีการอยู่ครองเรือนให้
สมบูรณ์แบบ ให้ชีวิตดำเนินไปพร้อมกับการสร้างบารมี งานบุญ
ไม่ให้ขาด งานบ้านไม่ให้เสีย ทำหน้าที่ทั้งสองอย่างนี้ให้สมบูรณ์
ถ้าทำไม่พอดี ชีวิตครอบครัวจะระหองระแหง การสร้างบารมี
ก็จะทำได้ไม่เต็มที่ จะเกิดความไม่เข้าใจกัน เกิดการกระทบ-
กระทั่งกัน และปัญหาอื่นๆ ก็จะมาอีกมากมาย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ให้หลักในการดำเนินชีวิต
สำหรับผู้ครองเรือนไว้ ซึ่งสิ่งสำคัญอันดับแรก คือ ต้องศึกษา
เล่าเรียนในศาสตร์ต่างๆ ให้เกิดเป็นความรู้ แล้วนำไปประยุกต์
ใช้ให้เกิดประโยชน์ จะได้เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาทรัพย์
เมื่อได้ทรัพย์มาแล้วก็ให้รู้จักเก็บรักษาไว้ไม่ฟุ่มเฟือย ให้อยู่ใกล้
คนดี ที่เป็นบัณฑิตเป็นกัลยาณมิตร หาทรัพย์มาได้ก็ให้ใช้ทรัพย์
ให้เป็น รู้จักใช้จ่ายแต่พอดี และนำทรัพย์นั้นมาสร้างบุญบารมี

ส่วนใหญ่ชีวิตของการครองเรือน จะมากไปด้วยปัญหา
ต่างๆ นานา เมื่อหาเลี้ยงครอบครัวได้แล้ว ยังต้องแสวงหา
ชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเองและวงศ์ตระกูล การจะได้มา
ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จำเป็นจะต้องมีคุณธรรม เบื้องต้นต้องรู้จักเป็น
ผู้ให้ก่อน เมื่อเราให้ เราจะได้รับคำยกย่องสรรเสริญ เกียรติยศ
ชื่อเสียง ก็จะมาหาเอง

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

๕๖

*เรื่องเหล่านี้เคยมียักษ์ได้ทูลถามพระลัมมาสัมพุทธเจ้า แต่จุดประสงค์ของยักษ์นั้น ถ้ามองเพื่อจะลองภูมิพระลัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะปัญหานี้ตอบยาก ไม่มีผู้ใดตอบได้ถูกต้อง สมบูรณ์ เนื่องจากยักษ์ได้ฟังมาจากบิดามารดาของตน ซึ่งฟังมาจากพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วนำมาเล่าต่อ ภายหลังจำได้แค่ปัญหา ส่วนคำตอบได้หลงลืมไป จึงเขียนปัญหาลงบนแผ่นทองเก็บไว้ เพื่อคอยถามผู้มีฤทธิ์ที่เหาะเข้ามาในเขตของตน หากตอบไม่ได้ ยักษ์จะทำร้ายแล้วเหวี่ยงท่านเหล่านั้นลงทะเล เพื่อเป็นอาหารของสัตว์ในทะเลต่อไป

พระผู้มีพระภาคเจ้าสามารถตอบคำถามของยักษ์ได้หมดทุกข้อ ยักษ์ได้ถามปัญหาข้อแรกว่า “อะไรเป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจอันประเสริฐ” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า “ศรัทธาเป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจอันประเสริฐที่สุดของบุรุษในโลกนี้” ยักษ์ถามปัญหาที่ ๒ ว่า “อะไรที่บุคคลประพฤติดีแล้วนำความสุขมาให้” พระพุทธองค์ตอบว่า “ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้” ยักษ์ทูลถามต่อไปว่า “อะไรเป็นรสยังประโยชน์ให้สำเร็จกว่ารสทั้งหลาย” ทรงตอบว่า

*มก. เล่ม ๔๖ หน้า ๔๓๘

พระวาสาธรรม

๕๓

“สัจจะเป็นรสยังประโยชน์ให้สำเร็จกว่ารสทั้งหลาย นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวชีวิตของบุคคลผู้เป็นอยู่ด้วยปัญญาว่า ประเสริฐที่สุด” ยักษ์ได้ฟังคำตอบ ที่ไม่เคยมีใครตอบได้ชัดเจนเช่นนี้มาก่อน ก็เกิดมหาปีติ ได้ถามปัญหาต่อไปอีกว่า “บุคคลจะข้ามโอชะได้อย่างไร บุคคลจะข้ามห้วงอรรณพได้อย่างไร” ทรงตอบว่า “บุคคลย่อมข้ามโอชะได้ด้วยศรัทธา ย่อมข้ามอรรณพ คือห้วงน้ำแห่งสังสารวัฏได้ด้วยความไม่ประมาท” ยักษ์ถามต่อไปว่า “แล้วทำอย่างไรจึงจะพ้นจากทุกข์ไปได้” ทรงตอบว่า “บุคคลจะล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร และจะเป็นผู้บริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา” ยักษ์ได้ถามปัญหาต่อว่า “บุคคลย่อมได้ปัญญาอย่างไร” ทรงตอบว่า “บุคคลเชื่อบรรณของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลายที่เป็นไปเพื่อบรรลुพระนิพพาน เป็นผู้ไม่ประมาท มีปัญญาใคร่ครวญพิจารณาอยู่เสมอ ตั้งใจฟังด้วยความเคารพอย่างดี ย่อมได้ปัญญา ใครก็ตามเมื่อไม่ประมาทในการฟังแล้ว และขณะฟังก็ไตร่ตรองพิจารณา ทั้งฟังด้วยความเคารพ ย่อมจะได้ปัญญาอย่างแน่นอน”

ยักษ์ถามว่า “บุคคลย่อมหาทรัพย์ได้อย่างไร” ทรงตอบว่า “บุคคลผู้มีฐานะกระทำสมควร มีความหมั่นย่อมหาทรัพย์ได้” หมายถึงว่า เราต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่กำลังทำอยู่ ต้องทำงานนั้นให้สำเร็จ และต้องทำให้เหมาะสมด้วย ต้องขยัน

ฉราวาสธรรม

๕๘

ทำไมหยุดยั้ง ไม่ใช่ว่าเสร็จงานเดียวแล้วเลิกเลย ไม่ยอมทำ
อย่างอื่นอีก

ยักษ์ได้ถามปัญหาต่อไปว่า “บุคคลยอมได้ชื่อเสียง
อย่างไร” ทรงตอบว่า “บุคคลยอมได้ชื่อเสียงด้วยสัจจะ เพราะ
เมื่อเรามีความสัจจริงแล้ว ทั้งจริงต่อหน้าที่การงาน จริงต่อ
คำพูดของตน จริงต่อบุคคลอื่น และต่อธรรมะแล้ว ย่อมเป็นที่
สรรเสริญของมหาชน”

ยักษ์ถามอีกว่า “บุคคลยอมผูกมิตรทั้งหลายไว้ได้อย่างไร”
ทรงแก้ว่า “ผู้ให้ยอมผูกมิตรไว้ได้” หมายถึง มนุษย์ทุกคนในโลกนี้
ล้วนปรารถนาที่จะเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือ
ของทุกๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญ
มากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้สอนวิธีที่จะทำตนให้
เป็นที่รักของผู้อื่น แล้วผู้นั้นจะเป็นมิตรที่ดีของเราว่า จะต้อง
รู้จักการให้ เพราะทุกชีวิตดำรงอยู่ได้ด้วยการให้ หากมนุษย์
ทุกคนในโลกรู้จักให้ทาน เสียสละแบ่งปัน ให้อภัยซึ่งกันและกัน
ไม่พยายามปกป้องร้ายกัน โลกนี้เกิดความสงบสุขอย่างแน่นอน

นอกจากการให้แล้ว ประการที่สอง ต้องรู้จักพูดจา
ปราศรัย หัดพูดจาให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟังที่เรียกว่า ปิยวาจา คือ
คำพูดที่พูดแล้วเป็นที่รัก ฟังแล้วเกิดกำลังใจ ที่จะส่งเสริม

พระวาสาธรรม

๕๕

สนับสนุนให้ทุกคนอยากทำความดีอื่นๆ ขึ้นไป ไม่พูดจาส่อเสียด ก่อให้เกิดความแตกแยก พูดแต่คำที่ทำให้เกิดความสามัคคี เปรียบเสมือนน้ำทิพย์ชโลมใจ ประสานใจทุกๆ ดวงให้เป็นหนึ่งเดียว เหมือนน้ำฝนประสานดินเหนียวที่แตกกระแหง ให้เป็นผืนแผ่นดินเดียวกัน

คุณธรรมประการที่สาม คือ อุตถจริยา ต้องรู้จักทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น ให้มีน้ำใจประดุจพระโพธิสัตว์ที่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมโลกให้พ้นจากทุกข์ หากรู้ว่าผู้ใดกำลังประสบปัญหา แม้เขาไม่ขอความช่วยเหลือ ก็ให้มีมหากรุณาอาสาเข้าไปช่วย นี่เป็นสิ่งที่แสดงถึงจิตใจที่ดีงาม เป็นจิตใจของนักสร้างบารมี ผู้รักในการฝึกฝนอบรมตนเอง ซึ่งนอกจากทำตนให้บริสุทธิ์แล้ว ยังปรารถนาให้โลกบริสุทธิ์ด้วย

ส่วนประการสุดท้าย คือ สมานัตตตา ต้องรู้จักวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ว่าจะเข้าไปสู่สมาคมไหน ก็ให้รักษาภาวะปกติที่ดีของตนไว้ รักษาใจให้บริสุทธิ์ เป็นกลางๆ ไม่หวั่นไหวไปตามกระแส ปรับตัวให้เข้าได้กับทุกๆ คน ควบคุมตนเองด้วยสติและปัญญา แล้วเราจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคน

ยักษ์ได้ถามปัญหาข้อสุดท้ายว่า “บุคคลละจากโลกนี้ไปสู่โลกอื่นแล้ว ย่อมไม่เศร้าโศกอย่างไร” ทรงตอบว่า “ผู้ใดมี

ธรรมะเพื่อประชาชน

๑๐๐

ศรัทธาอยู่ครองเรือน มีธรรม ๔ ประการนี้ คือ สัจจะ ธรรมะ อิทธิ
จาคะ ผู้นั้นละจากโลกนี้ไปแล้ว ย่อมไม่เศร้าโศก” คือเมื่อทำครบ
ทั้ง ๔ ประการแล้ว ย่อมจะมีความสุขในการอยู่ครองเรือนนั่นเอง
เมื่อพระลัมมาลัมพุทธเจ้าทรงตอบคำถามได้อย่างแจ่มแจ้งแล้ว
ยักระกiesenชมยินดี มีใจเลื่อมใสในพระพุทธรองค์เป็นอย่างยิ่ง

เราจะเห็นว่า สิ่งต่างๆ จะดีขึ้นหรือไม่ขึ้น ขอให้เริ่มต้น
มองที่ตัวเราก่อน แล้วค่อยๆ มองไปยังบุคคลรอบข้าง
ตลอดจนถึงแวดล้อมที่ไกลตัวออกไป ถ้าเราคิด พุด ทำ แต่สิ่ง
ที่ดี กระแสแห่งความดีจะแผ่ขยายออกไป บรรยากาศที่ดี
จะเกิดขึ้นกับคนรอบข้าง กับครอบครัว กับบ้านเมือง แผ่ขยาย
ไปทั่วประเทศและทั่วโลก ไม่นานทุกสิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลง
ไปในทางที่ดีขึ้น ถ้าในชีวิตประจำวันเราทำงานไปด้วย ทำสิ่งที่
ดีงาม สร้างบุญสร้างบารมีไปด้วย ปัญหาที่มีอยู่ก็แก้ไขกันไป
โดยคิดว่า นี่ไม่ใช่อุปสรรค แต่เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของชีวิต
การทำงานที่เราจะต้องเจอ ก่อนที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จ ไม่ว่า
อะไรจะเกิดขึ้น ขอให้ใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหา เมื่อใจสงบจะพบ
ทางออก ขอให้เราหมั่นฝึกใจให้สงบให้หยุดนิ่งกันทุกๆ คน

